

Beslissing op het verzoek om schadevergoeding

Klachtnummer: KC 23-013
Verzoekdatum: 19 en 21 juni 2023 (aangevuld op 17 juli 2023)
Klager: klager
Verweerder: De zorgaanbieder vertegenwoordigd door de directie
Betreft: Verzoek om schadevergoeding

Verloop van de behandeling van het verzoek

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Drenthe (de klachtencommissie) behandelt het verzoek om schadevergoeding dat klager op 19 en 21 juni 2023 heeft ingediend voor:

- niet zo snel mogelijk na opname een zorgplan opstellen in overleg met klager en anderen;
- behandeling, namelijk insluiting/het opleggen van een kamerprogramma, zonder geldig zorgplan.

Dit verzoek hangt samen met de klachten die hij daarover heeft ingediend. Op 10 juli 2023 heeft de klachtencommissie:

- de klacht over het zorgplan gegrond verklaard;
- de klacht over insluiting/het kamerprogramma gegrond verklaard voor zover die gaat over de aanzegging van 13 mei 2023. Voor de aanzegging van 13 juni 2023 en de rest van de periode vanaf februari 2023 heeft de klachtencommissie de klacht ongegrond verklaard.

Voor de uitleg over dit oordeel verwijst de klachtencommissie naar haar beslissing van 10 juli 2023.

Klager heeft de klachtencommissie bij zijn klachten verzocht om schadevergoeding. Omdat het verzoek om schadevergoeding niet onderbouwd was, heeft de klachtencommissie klager de gelegenheid gegeven om alsnog uit te leggen waarom hij om schadevergoeding vraagt. Op 17 juli 2023 heeft de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp), klagers verzoek schriftelijk aangevuld. De zorgaanbieder heeft daarna de gelegenheid gekregen om schriftelijk te reageren op klagers verzoek om schadevergoeding. De zorgaanbieder heeft dit op 26 juni 2023 gedaan.

De klachtencommissie die het verzoek heeft behandeld bestond uit:

- de heer mr. H. Dontje, voorzitter
- de heer J. Buddingh, psychiater
- de heer E. Krist, verpleegkundig specialist ggz (regiebehandelaar)

Deze beslissing is uitgewerkt door mevrouw mr. T. Floor, waarnemend secretaris.

Bevoegdheid van de klachtencommissie

Bij een klacht als bedoeld in artikel 10:3 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) kan klager ook om schadevergoeding door de zorgaanbieder verzoeken (artikel 10:11 lid 1 Wvvggz).

Klager is op het moment van het verzoek bij zorgaanbieder opgenomen op basis van artikel 37b Wetboek van Strafrecht (tbs met dwangverpleging). De Wvvggz geldt voor klager via artikel 9:1 lid 1 Wvvggz.

De klachten gaan over:

- het ontbreken van een geldig zorgplan (artikel 9:4 en 9:5 Wvggz)
- insluiting/kamerprogramma zonder geldig zorgplan (artikel 9:5, 9:6 en 9:8 Wvggz)

Deze artikelen zijn genoemd in artikel 10:3 van de Wvggz als onderwerpen waarover iemand kan klagen. De klachtencommissie is dus bevoegd om het verzoek te behandelen, voor zover de gestelde schade samenhangt met het ontbreken van een zorgplan en insluiting/het opleggen van een kamerprogramma zonder geldig zorgplan.

Beoordeling

Normschending die is toe te rekenen aan de zorgaanbieder

Klager kan voor schadevergoeding in aanmerking komen, als niet volgens de wettelijke normen is gehandeld (artikel 10:11 Wvggz). De klachtencommissie beoordeelt eerst of er een normschending is die aan de zorgaanbieder kan worden toegerekend.

Zorgplan

De klachtencommissie heeft geoordeeld dat er tot 8 juni 2023 geen zorgplan was dat voldeed aan artikel 9:4 en 9:5 Wvggz. Volgens artikel 9:4 Wvggz moet een zorgplan namelijk in overleg met de patiënt worden opgesteld, en als de patiënt dat wil met bijstand en advies van de pvp. Tot 23 februari was er helemaal geen zorgplan, terwijl klager al vanaf 5 september 2022 was opgenomen; op 23 februari 2023 is er een zorgplan opgesteld, maar pas op 8 juni 2023 heeft klagers regiebehandelaar geprobeerd hierover te praten met klager en voldoet het zorgplan aan artikel 9:4 Wvggz.

Volgens artikel 9:5 Wvggz vindt behandeling slechts plaats:

- a. voor zover deze is voorzien in het zorgplan,
- b. als het overleg over het zorgplan tot overeenstemming heeft geleid, en
- c. als betrokkene zich niet tegen behandeling verzet.

Artikel 9:6 Wvggz bepaalt dat behandeling onder voorwaarden toch kan plaatsvinden als niet is voldaan aan artikel 9:5 onder b en c Wvggz.

Tot 8 juni 2023 is niet voldaan aan artikel 9:5 onder a en b Wvggz. Er was vanaf 23 februari 2023 wel een zorgplan dat voorzag in verschillende vormen van behandeling, waaronder insluiten, maar dit is niet tot stand gekomen volgens de eisen van de Wvggz, namelijk in overleg met klager en op klagers verzoek met ondersteuning van de pvp. Er is geen overleg over het zorgplan geweest, dus dat heeft ook niet tot wel of geen overeenstemming kunnen leiden.

Artikel 9:4 en 9:5 Wvggz zijn geschonden. Dit is toe te rekenen aan de zorgaanbieder.

Insluiting/kamerprogramma

Dat er tot 8 juni 2023 niet was voldaan aan artikel 9:4 en 9:5 onder a en b Wvggz (behandeling op basis van een geldig zorgplan dat voldoet aan de wettelijke eisen), betekent dat behandeling bij verzet tot die datum niet mocht worden gebaseerd op artikel 9:6 Wvggz. In dat geval geldt artikel 9:8 Wvggz: de zorgverantwoordelijke kan, als er sprake is van verzet, beslissen tot het toepassen van middelen of maatregelen (bijvoorbeeld insluiting) waar *het zorgplan met inachtneming van de artikelen 9:5 en 9:6 niet in voorziet*. Artikel 9:8 Wvggz bepaalt onder meer dat dit alleen *tijdelijk* kan om een *noodsituatie* af te wenden, die door klager *in de accommodatie* als gevolg van de psychische stoornis wordt veroorzaakt. Artikel 8:12 lid 1 en 2 en artikel 8:13 Wvggz zijn van toepassing. Daarin staat onder meer dat deze tijdelijke verplichte zorg maximaal drie dagen mag duren (artikel 8:12 lid 1).

De beslissing tot insluiting (aanzegging kamerprogramma) van 13 mei 2023 is gebaseerd op artikel 9:6 Wvvgz en voldoet niet aan de voorwaarden van artikel 9:8 Wvvgz; zo heeft de zorgverantwoordelijke niet getoetst of er een noodsituatie was en heeft de beslissing langer gegolden dan drie dagen (al is niet precies duidelijk hoe lang).

Daarmee zijn artikel 9:5, 9:6 en 9:8 Wvvgz geschonden. Ook dit is toe te rekenen aan de zorgaanbieder.

Schade

Dat er een normschending is, betekent niet automatisch dat er ook altijd een schadevergoeding wordt toegekend. Dat gebeurt alleen als die normschending daadwerkelijk heeft geleid tot schade of benadeling. Met andere woorden, klager moet schade hebben geleden die is veroorzaakt door:

- het tot 8 juni 2023 ontbreken van een zorgplan dat voldoet aan de Wvvgz;
- insluiten/opleggen van een kamerprogramma in strijd met artikel 9:5, 9:6 en 9:8 Wvvgz.

Allereerst merkt de klachtencommissie op dat het verzoek om schadevergoeding nog steeds minimaal is onderbouwd. De pvp geeft alleen aan dat klager niet onder de juiste voorwaarden is beperkt in zijn vrijheden, en schrijft: 'Uit de in het klaagschrift en in de bijbehorende toelichting geschetste feiten is op te maken dat ten aanzien van klager sprake is van normovertredend handelen. Specifiek kunnen hierbij de volgende onderwerpen en aspecten worden genoemd.' Maar vervolgens noemt de pvp geen concrete voorbeelden/onderwerpen/aspecten. Hij gaat alleen verder met deze algemene toelichting: 'Als gevolg van het normovertredend handelen heeft klager immateriële schade geleden, die er niet was geweest als overeenkomstig de geldende normering was gehandeld (Vergelijk in dit verband hetgeen T.P. Widdershoven opmerkt in zijn in voetnoot 3¹ vermelde artikel: "Aangenomen mag worden dat het niet (tijdig) handelen in lijn met voorschriften gericht op de rechtsbescherming van de cliënt in de regel een schadeveroorzakend effect zal hebben, al was het maar omdat de cliënt daarmee vanuit het perspectief van het recht onvoldoende serieus is genomen"). En dit geldt zowel voor de aangegeven tekortkomingen afzonderlijk, als voor die tekortkomingen in combinatie.'

Volgens de pvp is sprake (geweest) van gevoelens van onmacht en wantrouwen. Klager geeft aan dat vanaf september vorig jaar er meerdere keren is gevraagd naar het opstellen van een zorgplan. Klager voelt zich in geen opzicht serieus genomen en heeft geen eerlijke kans/behandeling ontvangen.

Zorgplan

De pvp verzoekt namens klager om € 300 schadevergoeding, omdat de zorgverantwoordelijke heeft verzuimd zo spoedig mogelijk na opname van de patiënt, in overleg met de patiënt en anderen, een zorgplan op te stellen, in de periode september 2022 tot juni 2023. De pvp legt verder niet uit hoe hij aan dit bedrag komt.

Verweerder reageert hierop dat er wel een zorgplan is opgesteld, maar dat hierover geen overleg is geweest met klager. Volgens Widdershoven mag aangenomen worden dat het niet voldoet aan wettelijke formaliteiten op zich al een recht geeft op schadevergoeding, maar volgens verweerder is dit een mening en geen uitgangspunt, ook niet in de jurisprudentie. Bij een schadeverzoek moet volgens verweerder gekeken worden naar de individuele situatie en hoe erg klager is benadeeld. Verweerder vindt dat klager in dit geval niet is benadeeld, of dit tenminste niet heeft onderbouwd. Ondanks dat het zorgplan niet in overleg is besproken met klager heeft klager tot 13 mei 2023 geen verzet getoond tegen zijn behandeling conform het zorgplan. Klager heeft vrijwillig meegewerkt en heeft daardoor geen schade geleden. Een causaal verband tussen het niet voldoen aan wettelijke formaliteiten en schade ontbreekt.

¹ Deze voetnoot mist; er staan geen voetnoten in de toelichting van de pvp op het schadeverzoek.

De klachtencommissie kan zich wel voorstellen dat het tot 23 februari 2023 ontbreken van een zorgplan en het daarna tot 8 juni 2023 niet bespreken van het zorgplan, voor frustraties bij klager heeft gezorgd, en heeft bijgedragen aan zijn gebrek aan vertrouwen in de zorgaanbieder en zijn behandelaren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat hij vaak naar het zorgplan heeft gevraagd. Maar een schadevergoeding van € 300 vindt de klachtencommissie niet in verhouding; zij vraagt zich net als verweerder af of de zaken heel anders zouden zijn gelopen als er wel op tijd een zorgplan was gemaakt en besproken, en dus hoe groot de schade daadwerkelijk is en hoe sterk de oorzaak-gevolg-relatie is. De klachtencommissie vindt een schadevergoeding van € 25 daarom billijk.

Insluiting/kamerprogramma

De pvp vraagt namens klager om € 1000 aan schadevergoeding voor 'Behandeling heeft plaatsgevonden terwijl deze niet was opgenomen in het zorgplan, er geen overeenstemming was en de patiënt of vertegenwoordiger zich verzette (en toepassing van artikel 9:6 niet aan de orde was) periode langer dan 3 weken'. Ook dit bedrag legt de pvp niet verder uit.

Verweerder geeft aan dat behandeling volgens artikel 9:6 Wvvggz ook zonder overeenstemming mogelijk is, en dat verder onduidelijk is wat klager hiermee bedoelt. Voor zover hij het individuele kamerprogramma bedoelt dat vanaf februari 2023 gold, heeft klager hiermee ingestemd, behalve waar het gaat om de beslissing van 13 mei 2023, omdat hij toen verzet toonde; de klachtencommissie heeft dit bevestigd. Verweerder kan zich vinden in het oordeel dat de wettelijke basis van deze aanzegging niet juist was, omdat niet voldaan was aan artikel 9:4 en 9:5 Wvvggz. Maar verweerder vindt het bedrag dat klager vordert disproportioneel hoog. 'Klager heeft voor 13 mei 2023 altijd ingestemd met het individuele kamerprogramma. De situatie is niet gewijzigd waardoor klager zich hier opeens tegen verzette. Om die reden is een 9:6 Wvvggz aanzegging uitgereikt aan klager. Ook indien conform juiste wettelijke formaliteiten (via artikel 9:8 Wvvggz) was gehandeld had klager een individuele kamerprogramma opgelegd gekregen. Het opleggen van het individuele kamerprogramma was noodzakelijk om het ernstig nadeel dat de stoornis binnen de instelling doet veroorzaken af te wenden. Klager was zeer onrustig, dwingend en dreigend dat gevreesd werd voor een geweldsincident. De veiligheid van de afdeling was in het geding. Kortom, klager had in dezelfde situatie gezeten als nu indien de juiste formaliteiten gevolgd waren. Daarmee ontbreekt het causaal verband tussen de geleden schade en het niet in acht nemen van de juiste formaliteiten.' Verweerder vindt daarom dat het verzoek moet worden afgewezen. Als de klachtencommissie toch schadevergoeding toekent, vraagt verweerder om er rekening mee te houden dat het niet ging om insluiting in een separeercel, maar om een individueel kamerprogramma. Verweerder vindt daarvoor € 25 per dag billijk.

De klachtencommissie begrijpt dat klager enige schade heeft geleden doordat de beslissing van 13 mei 2023 tot insluiting/opleggen van het kamerprogramma onterecht is gebaseerd op artikel 9:6 Wvvggz in plaats van artikel 9:8 Wvvggz. Artikel 9:8 Wvvggz stelt namelijk andere, strengere voorwaarden, onder meer dat er een noodsituatie moet zijn en dat de behandeling (in dit geval insluiting) maximaal drie dagen mag duren. Tegelijkertijd gold het kamerprogramma, zoals de klachtencommissie op 10 juli 2023 heeft geoordeeld en zoals ook verweerder schrijft, al sinds februari 2023 vrijwillig. Op momenten dat dat klager verzet uitte of tegenstrijdig was in zijn instemming, hebben zijn behandelaren een aanzegging gedaan; dit is gebeurd op 13 mei en 13 juni 2023. Op 13 mei 2023 was er nog geen geldig zorgplan en had de aanzegging dus niet gebaseerd mogen worden op artikel 9:6 Wvvggz. Tegelijkertijd veranderde dit in de praktijk weinig aan de situatie; klager zat al in een kamerprogramma en dit bleef gelden. Ook als het zorgplan wél vóór 13 mei 2023 met klager zou zijn besproken, had dit de beslissing van die datum waarschijnlijk niet anders gemaakt, en had klager terecht het kamerprogramma opgelegd gekregen op basis van artikel 9:6 Wvvggz. De klachtencommissie vindt een vergoeding van € 100 voor de ervaren gevoelens van onmacht en wantrouwen in dit geval billijk.

Beslissing

De klachtencommissie besluit tot toewijzing van klagers verzoek om schadevergoeding met een bedrag van € 125:

- € 25 voor het niet op tijd opstellen en vervolgens bespreken van een zorgplan;
- € 100 voor insluiting/kamerprogramma op basis van de beslissing van 13 mei 2023, zonder dat daar een geldig zorgplan in voorzag.

Deze beslissing is genomen op 8 augustus 2023 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, de heer J. Buddingh en de heer E. Krist, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw mr. T. Floor.

Beroepsmogelijkheid

Tegen deze beslissing kunnen verzoeker en verweerder binnen zes weken een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland (artikel 10:7 van de Wvggz).

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....

W. Krol

Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 17 augustus 2023 verstuurd aan klager, pvp, de inspectie en verweerder/de directie van de zorgaanbieder.